

OSAMSTO GODINA MAGNA CARTE LIBERTATUM

Božena Miljić

Magna Carta Libertatum was published in England in 1215. Its eight hundredth anniversary is celebrated all over the world. The purpose of this article is to point to the importance of Magna Carta, its influence on the social and legal history of Medieval England, but also on later development of human rights and freedoms until the 20th century and the United Nations Universal Declaration of Human Rights.

Tokom 2015. godine obilježavaju se brojne važne godišnjice, između ostalog: 70 godina od kraja Drugog svjetskog rata, 100 godina od Galipoljske bitke u Prvom svjetskom ratu, 200 godina od bitke kod Vaterloa i pada Napoleona i 800 godina od donošenja Velike povelje sloboda – Magna Carta Libertatum. Tokom istorije, svjedoci smo da dokumenti najčešće budu potvrđeni, potpisani, poštovani, potom zaboravljeni i postanu samo uspomene na neko prošlo vrijeme, čuvane u arhivima. Rijetki su rukopisi koji su se izdigli iznad toga da budu svjedoci samo jednog vremena i postanu dio svakog. Magna Carta Libertatum jedan je od takvih rukopisa. Donijeta prije osam vijekova, 1215. godine, ona je svjedok svog vremena, ali i simbol duge borbe za prava, slobodu i poštovanje zakona, ne samo

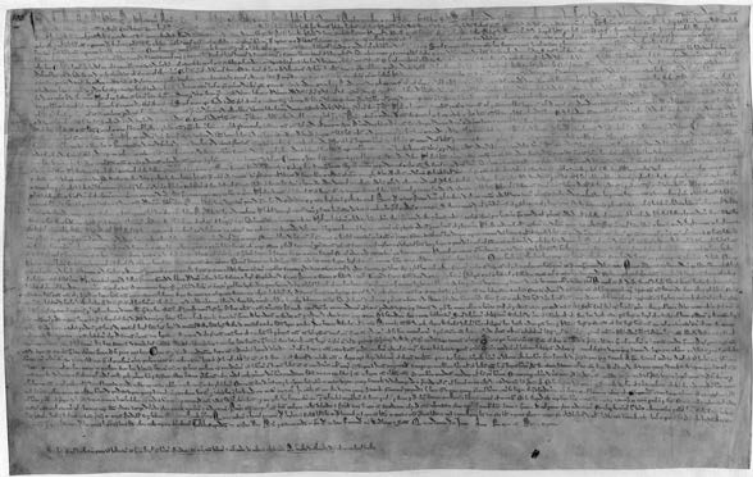
u Velikoj Britaniji gdje je nastala, već i širom svijeta, gdje god se ova stanovišta prepoznaju kao temelji modernih društava. Njen značaj ne ogleđa se samo u onome što je u trenutku potvrđivanja njome garantovano, već i u tome šta je ova povelja vremenom počela da predstavlja bitan adut borcima za slobodu. Većina odredbi Magna Carte nije preživjela ni srednji vijek, ali neke su ipak našle svoje mjesto u mnogim savremenim svjetskim zakonima. Član 39, kojim se propisuje da je svako odgovoran pred zakonom, temelj je angloameričke predstave o ličnoj slobodi.

U čast ovog jubileja širom svijeta organizovani su brojni seminari, debate, izložbe, Britanska biblioteka je organizovala i izložbu *Magna Carta: Law, Liberty, Legacy* kojom želi da podsjeti koliko je jedan dokument uticao na svijet, a četiri preostala originala povelje (iz katedrala u Linkolnu i Solzberiju i dva iz Britanske biblioteke) bili su na tri dana ujedinjeni i prvi put zajedno izloženi i dostupni malom broju izabranih posjetilaca. Mnogi Magna Cartu smatraju stubom engleske demokratije. Iako su se njene odredbe u suštini odnosile na mali procenat ljudi iz 1215. (jer je malo ljudi bilo slobodno u feudalno uređenom društvu) i iako je njena implementacija bila podložna brojnim interpretacijama kroz istoriju, kako je kome u kom trenutku odgovaralo, ustanovila je princip da je svako, uključujući i kralja, podređen zakonu.¹ Ovaj članak ima za cilj da prikaže na koji je način Magna Carta ispisivala stranice istorije, politike i prava.

Velika povelja sloboda feudalni je dokument, nastala kao rezultat sporazuma između kralja i njegovih podanika. Engleska je u srednjem vijeku bila krstaška, feudalna zemlja. Normani iz Francuske, na čelu sa Viljemom Osvajačem pobijedili su Saksonce u bici kod Hejstingsa 1066. godine i potčinili gotovo cijelu zemlju, a Viljem je krunisan za kralja. Staro plemstvo je

---

¹ www.bl.uk/magnacarta

Magna Carta 1215. godine

izgubilo titule, teritorije i moć, koje su sad dobili normanski vitezovi, sveštenici i kraljevi rođaci. Zemlju su dobijali kao kraljevi vazali u zamjenu za vojne obaveze, ali raštiranu po cijeloj Engleskoj kako niko ne bi mogao da stekne veliku teritoriju i ugrozi kralja. Krupni feudalci zvali su se baroni i ubrzo su postali glavni izvor briga svim srednjovjekovnim engleskim kraljevima. Odbijali su da prihvate apsolutnu moć vladara i često su se bunili i tražili promjene zakona. Ali, Viljem (1066–1087) je vladao čvrstom rukom. Nakon donošenja Knjige strašnog suda – Domesday book (1086), jednog od najvažnijih spomenika feudalne Engleske, popisao je detaljno zemlju i regulisao njenu raspodjelu između kralja i feudalaca. Međutim, nijesu svi njegovi nasljednici posjedovali istu snagu i volju. Viljem II bio je surov i omražen i od strane vlastele i od strane sveštenstva, a njegov brat Henri I prinuđen da, kako bi dobio podršku barona za preuzimanje trona od starijeg brata Roberta, čini niz ustupaka. Tako je nastala prva Povelja sloboda, kojom su zabranjene sve zloupotrebe feudalnih prava od strane krune prema baronima i crkvi. I pored toga, Henri je doveo u red sudstvo, administraciju

i finansije i učvrstio kraljevsku vlast. Kako nije imao muških nasljednika, kruna je ostala njegovoj ćerki Matildi. Tada je Engleska upala u težak period propadanja i građanskog rata između Matilde i Stefana od Bloa, njenog rođaka koji se proglasio za kralja. Baroni su u ovom sukobu zauzeli različite strane i tek 1153. godine mir je obezbijeđen određivanjem Henrija, grofa od Anžua za nasljednika krune.² Tako je na vlast došla dinastija Plantageneta, koja je ispisala najčudenije stranice engleske srednjovjekovne istorije.

Zatekavši zemlju u stanju rasula, koja je gotovo sva bila u rukama barona, Henri II (1154–1189) je, ne mareći mnogo za obaveze i obećanja, počeo sa uspostavljanjem jake kraljevske vlasti. Proširio je ovlašćenja kraljevskim sudovima i u sudstvo uveo brojne novine koje se smatraju osnovama današnjeg opšteg prava. Takođe, vazali su plaćali novi porez- štitarinu (skutagij) zahvaljujući kojem nijesu morali da šalju vitezove (koje je bilo teško i skupo opremiti) u rat već su plaćali najamnike. Englezi su često bili u ratu sa francuskim Kapetima i zato su vladari bili prinuđeni da stalno nameću nove poreze. Kralj je pokušavao da nađe novi način da uveća prihode u blagajni i nametne nove obaveze podanicima, te je izazivao sve veće nezadovoljstvo kod plemstva³.

Za Henrijeve sinove, nasljednike, malo ko nije čuo. Bila su to dva najpoznatija kralja u engleskoj istoriji – Ričard Lavlje Srce i Jovan bez Zemlje. Ipak, to ne znači da je za njihova vremena Engleska doživjela zlatno doba. Daleko od toga. Ričard je ostao upamćen kao jedan od najvećih vojskovođa u istoriji, hrabri krstaš i vođa Trećeg krstaškog pohoda, inspiracija piscima i pjesnicima, uzoran hrišćanin, ali ne i dobar kralj. Za deset godina

---

² *Istorija srednjeg veka*, u redakciji A. D. Udalcova, J. A. Kosminskog i O. L. Vajnštajna, Univeritetski udžbenik, Beograd, 1950, str. 251–259.

³ Sidni Painter, *Istorija srednjeg veka (284–1500)*, Clio, Beograd, 1987, str. 300–304.

svoje vladavine, tek jednu je proveo u svojoj domovini. Engleska mu je bila samo izvor prihoda za ratove u Svetoj zemlji i protiv francuskog kralja Filipa Avgusta. Nametao je narodu ogromne poreze, što za rat, što za svoj otkup iz zarobljeništva u Njemačkoj, ali ga je narod kao hrabrog ratnika i darežljivog i prijatnog čovjeka ipak volio. Život je posvetio borbi za oslobođenje Hristovog groba, a kako nije imao djece, naslijedio ga je brat Jovan bez Zemlje (1199–1216)⁴. Jovan je ostao upamćen kao sposoban, ali neprijatan, beskrupulozan, neuravnotežen čovjek koji nije znao kako da stekne prijatelje, ali itekako lako je sticao neprijatelje, a na njegovu nesreću to su bili najmoćniji ljudi toga vremena: papa Inoćentije III i francuski kralj Filip Avgust. Pobune barona i sveštenstva nijesu bile ništa novo u Engleskoj. Francuska je i ranije bila neprijateljski nastrojena prema engleskim vladarima koji su imali posjede sa druge strane Lamanša. Umjeli su Plantageneti da se sukobe sa crkvom, ali za vrijeme Jovana bez Zemlje sveopšte nezadovoljstvo dostiglo je kulminaciju. U srednjem vijeku česti su bili sporovi vladara sa crkvom oko izbora biskupa i ubiranja poreza sa crkvenih imanja, pa tako i u Engleskoj. Henri II je bio kritikovan zbog ubistva kenterberijskog nadbiskupa Tomasa Beketa, a njegov sin odbio je da postavi papinog čovjeka Stivena Langtona na tu funkciju⁵. Zbog toga je na Englesku 1208. godine bačen interdikt (zabrana obavljanja većine crkvenih obreda), a sljedeće godine je kralj ekskomuniciran. Za razliku od brata, Jovana nijesu krasile osobine koje je srednjovjekovni vladar morao da ima ako je želio podršku u narodu. Nije bio krstaš, niti je bio dobar vojnik. Zbog toga je zaradio nezahvalan nadimak „Mlitavi mač“⁶. Ipak, ne treba zaboraviti da o

---

⁴ Ibid. str. 306.

⁵ www.bl.uk/magnacarta

⁶ Sidni Peinter, *Istorija srednjeg veka...str. 307.*

„mračnom dobu“ danas znamo iz zapisa hroničara, mahom sveštenika, tako da je neophodno sa određenom rezervom i distancom uzimati u obzir ove izvore jer mogu biti dosta subjektivni. Jovan je u ovim svjedočanstvima ostao upamćen kao grešnik i loš vladar. Sukobio se još ranije sa crkvom i teško da je imao simpatije u monaškim redovima. A kako se u to vrijeme smatralo da o ishodima bitaka odlučuje Bog, Jovanove poraze tumačili su kao da ga je Bog napustio⁷.

Kako je prethodno već izgubio naklonost crkve, ostalo mu je da obezbijedi vjernost svojih vazala – barona. Ni u tome nije uspio. Baroni su mu okrenuli leđa još prije nego što je izabran za kralja, kad je njegov nećak Artur, pretendent na tron, uklonjen, najvjerojatnije po Jovanovom naređenju. Dobar dio barona otišao je u Francusku, zajedno sa Langtonom i tamo su formirali opoziciju kralju, tražeći pravdu. Neslaganje engleskog kralja sa svojim podanicima olakšalo je Filipu Avgustu oduzimanje protivničkih teritorija na tlu Francuske. Povraćaj izgubljenih teritorija značio je nove poreze za finansiranje rata, a to je dovelo do novih sukoba sa baronima. Oni koji su ostali u Engleskoj odbijali su da plate skutagij i tražili su reforme. U strahu od invazije Filipa Avgusta, Jovan je odlučio da se pomiri sa papom. Godine 1213. priznao je suverenitet Rima, a papa Inoćentije III obećao je da će štititi Englesku i Plantagenete. Langton se vratio u zemlju, a interdikt i ekskomunikacija su poništeni⁸. U međuvremenu baroni su od kralja tražili da potvrdi krunidbenu povelju Henrija I iz 1100. godine „da se otklone zli običaji u Engleskoj“, što je on odbijao. Ali, bez obzira na podršku pape, kralj je nastavio da niže vojne neuspjehe, u bici kod Buvina 27. 07. 1214. godine francuska vojska strahovito je porazila englesku. Jovan je morao da napusti Francusku i vratio se u

---

⁷ www.bl.uk/magnacarta

⁸ *Istorija srednjeg veka*, u redakciji A.D.Udaljcova... str. 260–267.

Kralj Jovan bez Zemlje

zemlju sa namjerom da se obračuna sa pobunjenim baronima. Međutim, njima su se priključili sveštenici, vitezovi i gradovi. Lako su osvojili London i kralj je bio prinuđen da pregovara. Tako je 15. juna 1215. godine u Ranimidu na Temzi potpisana povelja, baroni su prihvatili mir i položili zakletvu vjernosti kralju. Koncesije koje je kralj tada potpisao baronima su bile poznate kao Articles of the Barons. Kasnije je kraljevska kancelarija izdala zvaničnu povelju baziranu na dogovoru iz Ranimida i ona je poznata kao Magna Carta Libertatum.⁹

Odredbe ove povelje moguće je podijeliti u četiri grupe:

- odnos crkve i države (kojima su crkvi garantovana prava);
- odnos kralja i vazala (da kralj neće tražiti više od 100 funti relifa za baroniju i ubirati štitarinu i vanredne poreze bez pristanka skupštine svih podanika krune);

⁹ www.bl.uk-magnacarta

- rad kraljevske vlasti (kralj ne smije uzimati veće prihode, građanski sporovi između podanika u koje kralj nije umiješan rješavaju se na redovnim sjednicama u Vestminsteru);

- zahtjevi barona (obećana su im prava i data dozvola da biraju među sobom 25 članova koji će im ta prava čuvati).

Među odredbama ističu se dva člana, već ranije pomenuti član 39: „Nijedan slobodan čovjek ne smije biti uhapšen, ili utamničen, ili lišen svoje imovine, ili na bilo koji način oštećen, niti ćemo mi krenuti protiv njega ili poslati ljude na njega, osim po pravosnažnoj presudi njemu ravnih ili po zakonu zemlje“¹⁰, i onaj kojim kralj garantuje da neće ubirati vanredni porez, *auxilium*, osim u slučaju proizvođenja najstarijeg sina u viteza, udaje najstarije kćeri ili plaćanja otkupa iz zarobljeništva.¹¹ Svaki drugi porez mogao se ubirati samo po dozvoli opšteg vijeća kraljevine. Ovaj član nije uključen u kasnija izdanja povelje, ali kraljevi su ga ipak poštovali i na njemu se zasniva nadzor parlamenta nad poreskim sistemom. Kralj se obavezao da će sa engleskog tla ukloniti strane najamnike, a gradovima garantovao prava i slobode još ranije ustanovljena.¹² Mnoge tačke su se odnosile na regulisanje posjeda, takse, mjere, ribarska naselja, priligeije... Od 63 tačke danas su samo tri sačuvane u engleskom zakonodavstvu: o pravima i slobodama crkve, slobodama i običajima grada Londona i drugih gradova i član 39. Povelja nikad nije istinski zaživjela. Jovan nije ni pomišljao da je se pridržava. Čekao je pogodan trenutak da se suprotstavi baronima i čekao je pomoć od pape. Papa je sad stao na stranu svog vazala, proglasio je barone buntovnicima, oslobodio kralja obaveze da ispunjava povelju, koju je u buli iz avgusta 1215. godine proglasio „ilegalnom, nepravednom, štetnom za kraljevska

---

¹⁰ Sidni Peinter, *Istorija srednjeg...* str. 310.

¹¹ Ibid, str 309/310.

¹² *Istorija srednjeg veka*, u redakciji A. D. Udalcova, str. 260–267.

prava i sramotnom za engleski narod“ i proglasio je bezvrijednom. Sukob sa baronima je obnovljen, ali Jovan bez Zemlje umro je od dizenterije 18. 10. 1216. godine u Njuarku.¹³

Magna Carta stekla je novi život u godinama maloljetništva Jovanovog sina Henrija III (1216–1272). Henri je imao samo devet godina kada je naslijedio titulu, te njegovi savjetnici reizdaju povelju 1216. godine kako bi izmirili kralja i barone i osigurali novu vlast, a kad je postao punoljetan 1225. godine Henri III je ponovo izdaje.¹⁴ Ova povelja predstavljala je mirovni ugovor između vladara i vazala. Kako u tome nije uspjela 1215. godine, Henrijeva verzija iz 1225. godine bila je još obuhvatnija i postala je okvir za buduće odnose kralja i njegovih podređenih. Iako su brojne tačke vremenom mijenjane, izbacivane, dodavane, oblikovale su takođe i buduće povelje koje su donošene u ime borbe protiv ultimativne kraljevske moći. Ograničila je kraljevsku vlast na području ubiranja poreza i uzimanja novca. Verzija iz 1225. godine prokrcila je put pravnim temeljima Parlamenta u 1265. godini. Nije sama po sebi, naravno, stvorila Parlament, ali regulišući ubiranje poreza – da može da se izglasa tek nakon konsultovanja sa „narodnim savjetom kraljevstva“, na mnogo je načina obezbijedila pojavu parlamentarne vlade. Insistirajući da prava i običaji budu iznad kralja, Magna Carta je u Engleskoj usadila osjećaj slobode.¹⁵ Kad god se kasnije baronima učinilo da kralj prekoračuje svoja ovlašćenja, samo bi tražili da potvrdi Magna Cartu i na taj bi način priznao vrhovnu vlast zakona u zemlji.

Kopije povelje raznošene su svuda, njene odredbe čitane naglas kako bi se svi upoznali sa njima, jer čovjek srednjeg

---

¹³ www.bl.uk-magnacarta

¹⁴ Caroline Eele, *Perceptions of Magna Carta: Why has it been as significant?*, University of Durham, 2013, Dissertation, str. 4.

¹⁵ www.bl.uk-magnacarta

vijeka većinom nije bio pismen (kao ni mnogi vladari). Ovo je bilo važno jer odredbe Magna Carte nijesu išle u korist samo baronima, već i drugim socijalnim grupama. Povelja je garantovala „svim gradovima, okruzima, naseljima i lukama uživanje sloboda i slobodu običaja“, sa posebnim klauzulama o slobodama crkve, tako da je interes za očuvanje povelje bio opšti.¹⁶

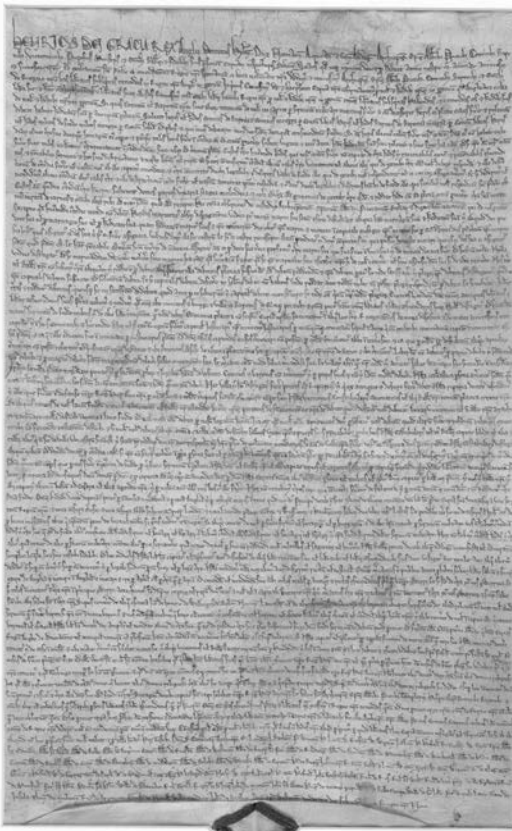
U XVII vijeku Magna Carta imala je centralnu ulogu u sukobu između kralja Čarlsa I Stjuarta (1625–1649) i Parlamenta. Protivnici krune su se pozivali na sadržaj Povelje. Smatrali su je otjelotvorenjem zakona i običaja koji navodno traju još iz pre-rimske Britanije.¹⁷ Parlamentarci su se okretali ovim „drevnim konstitucijama“ tražeći u njima oružje u borbi protiv Stjuarta. Ali, četristo godina napravilo je razliku – mnoge odredbe promijenjene su, a većina ih je bila neprimjenjiva izvan okvira srednjeg vijeka. Zato su je predstavnici parlamentarizma koristili često anahrono, interpretirajući je na sebi koristan način. Sadržaj Magna Carte u XVII vijeku nije bilo relevantan koliko je to djelovalo da jeste. Ona je tumačena tako da oni koji se na nju pozivaju, političari, historičari, pravnici, mogu da odbrane svoje stavove i ostvare ciljeve. Inspirisani Poveljom parlamentarci, na čelu sa ser Edvardom Kukom, donose Peticiju o pravima 1628, kojom je limitirana kraljeva moć.¹⁸ Parlament u XVII i XVIII vijeku jača proporcionalno opadanju stvarne kraljevske vlasti koja je dodatno ograničena donošenjem *Bill of Right* (Povelja o pravima) 1689. i *Act of Settlement* (Akt o poravnanju) 1701. godine. Tako je zakonom već pod kontrolu stavljena moć monarha, ali na isti način nije bila kontrolisana i moć Parlamenta koji je toliko ojačao u Britaniji da je optuživan da ugrožava ljudske slobode. U XVIII

---

¹⁶ Caroline Eele, *Perceptions of Magna Carta...* str. 13.

¹⁷ Ralph V. Turner, *The Meaning of Magna Carta since 1215*, History Today, vol. 53, Issue 9, 2003.

¹⁸ Ibid.

Magna Carta
iz 1225. godine

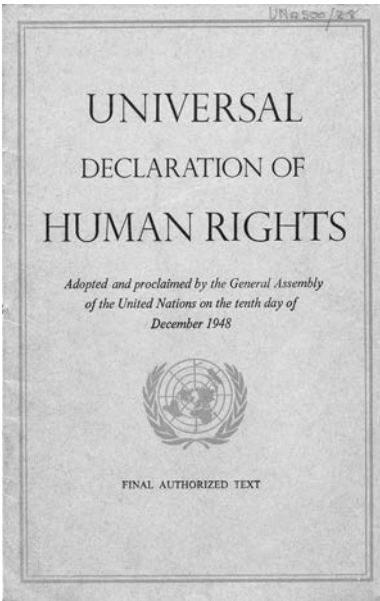
vijeku Magna Carta je našla primjenu u borbama reformatora za ograničavanje parlamentarnih zloupotreba. U to vrijeme štampa se sve više popularizuje, pa tako Magna Cartu možemo pronaći na pamfletima, u novinama, knjigama, a poštanskim saobraćajem

raznosi se u sve krajeve zemlje. A onda prelazi i okean. Engleski kolonisti donijeli su je sa sobom na teritoriju Novog Svijeta i mnoge američke kolonije svoje zakone baziraju na njoj. Kolonije su bile nezadovoljne tretmanom od strane metropole. Iako se kolonisti nijesu nalazili na teritoriji Velike Britanije, smatrali su da uživaju engleske tradicionalne slobode, pa je tako i Magna Carta bila dio njihovog nasljeđa. Pozivanje na ovu povelju i njen legitimitet bila je kolonistima mudra tehnika da se ograde od radikalizma. Kad su 1770-ih godina počele borbe za nezavisnost, Magna Carta je postala simbol slobode, a njen uticaj na Deklaraciju nezavisnosti SAD-a i Bill of Rights je neizmjeran.¹⁹ Možda je u SAD-u stekla do danas i najveći prestiž. Amerikanci je danas baštine kao temelj svoje državnosti. Murali sa prikazom njenog potpisivanja mogu se vidjeti širom Amerike, pa i u sudnici Vrhovnog suda.

Nova Evropa rađala se u XIX vijeku. To je bilo vrijeme revolucija, prekrajanja granica, nacionalnih preporoda, industrije, građanstva, proletarijata, borbe za ravnopravnost. U Engleskoj čartisti su se borili za parlamentarne reforme i pravo glasa za sve odrasle muškarce. Pokret čartista dobio je ime po njihovoj People's Charter, čiji je naziv namjerno podsjećao na Veliku povelju sloboda (charter-povelja). Čartisti nijesu bili uspješni u svom naumu. Ali, jedan drugi pokret za ravopravnost i davanje prava glasa ženama, imao je daleko veći odjek i uticaj. Bile su to sufražetkinje. One su 1911. godine u svom časopisu *Votes for Women* („Glas za žene“) navodile Magna Cartu, opravdavajući njome svoje akcije protiv vlasti. Apelovale su da je odbijanje prava glasa ženama „u suprotnosti sa Magna Cartom“, u kojoj se striktno navodi da nema uskraćivanja prava nikome. A na Filipinima je 2009. godine donijeta „Magna Carta of Women“ (Magna Carta za žene), koja im garantuje osnovna prava u zakonodavstvu. Tokom Drugog svjetskog rata jedan Jevrej iz

---

¹⁹ Caroline Eele, *Perceptions of Magna Carta...* str 20–38.

Deklaracija UN-a
1948. godine

Njemačke napisao je „Baladu o Magna Carti“, govoreći o ratu na kontinentu kao o odbrani slobode od tiranije. Nije slučajno ni što je 20.000 britanskih pripadnika vazdušnih snaga sahranjeno na brdu koje gleda na Ranimid. Kraljica Elizabeta je tada rekla: „Na ovim poljima Ranimida prije sedam vjekova su naši praoci posadili sjeme slobode koje je pomoglo da se širom planete proširi uvjerenje da čovjek treba da je slobodan, a ne porobljen“. Nažalost, poveljom su se koristili i engleski fašisti, kada su hapšeni jer su predstavljali opasnost po nacionalnu bezbjednost. Tada su se pozivali na Magna Cartu buneći se da je njihovo zatvaranje „prekršaj povelje i engleskog prava na sud“.²⁰

Poruka koju nosi Magna Carta i njena primjenjivost i danas joj obezbjeđuju redovno pominjanje u politici i pravu. Iako se toliko toga promijenilo od vremena kad je nastala i dalje opstaje kao simbol slobode, prava i pravde. Vjerovatno najvažniji uticaj koji i danas ima ovaj dokument od prije osam vjekova je onaj na nastanak

²⁰ www.bl.uk-magnacarta

---

savremene povelje ljudskih prava, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija iz 1948. godine. Deklaracija nije dio međunarodnog prava i nije pravno obavezujuća, ali predstavlja imperativ za sve članice međunarodne zajednice, sastavni je dio mnogih svjetskih ustava i najprevođeniji dokument na svijetu. Njome su garantovana prava na slobodu, život, sigurnost ličnosti, vjeroispovjest, mišljenje, rad, obrazovanje... Predsjednica Komiteta koji je i donio Deklaraciju, Elenor Ruzvelt, rekla je: „Ova deklaracija će pomoći da se proširi obećanje slobode širom svijeta i da će, nadam se, postati internacionalna Magna Carta svih ljudi svuda.“²¹ Magna Carta osiguravala je javnu podršku kao simbol sloboda koje su ljudi sticali i zadržavali kroz istoriju. Vlade, ne samo Velike Britanije, već i svuda u svijetu, bile bi nazadne kad bi ta prava osporavale. Kroz istoriju, isticanje Velike povelje sloboda ohrabrialo je ljude da vjeruju da mogu uspješno da se bore za svoja prava.²²

Vremenom, ovaj dokument izgubio je svoju originalnu, pravnu važnost, ali opet, vjekovima se ljudi pozivaju na njega. Mijenjali su se politički sistemi, dinastije, društva. Sigurno je da potpisnici iz 1215. godine (ni kralj, ni baroni) nijesu mogli ni da pretpostave kakav će trag njihov sporazum ostaviti u istoriji. U tom trenutku ona je bila samo politički dokument, ali Magna Carta je ipak postala mnogo više i uspijevala je da zadrži status branitelja i čuvara individualnih sloboda, borbe protiv autokracije i nepravde. Engleski političar i premijer Vilijam Pit nazivao ju je „Biblijom engleskog ustava“²³, ali ona je davno prešla granice jedne zemlje i svoju poruku utkala je u gotovo sve pravne sisteme modernih društava.

---

²¹ www.bl.uk/magnacarta; www.wikipedia.com

²² Caroline Eele, *Perceptions of Magna Carta...* str. 45.

²³ Ibid. str. 27.